Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи та міжнародної діяльності
Наталія ВІННІКОВА
«4» вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ

для аспірантів

спеціальності А2 «Дошкільна освіта»

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Дошкільна освіта»

Київ – 2026

Розробники :

Козак Людмила Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Голота Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Козак Людмила Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

Голота Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні
кафедри дошкільної освіти
Протокол від 26. 08. 2026 р. №12

Завідувач кафедри _____ Олена ПОЛОВІНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Дошкільна освіта»
26.08. 2026 р.

Гарант освітньо-наукової програми_____ Тетяна ПОНОМАРЕНКО

Робочу програму перевірено
«01» 09. 2026 р.

Завідувач аспірантури, докторантури _____ Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ___ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ___ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ___ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ		
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120, з них: Змістовий модуль «Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»2/60; Змістовий модуль «Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень» 2/60	
Рік навчання	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Модульний контроль	8	-
Самостійна робота	50	104
Підготовка до екзамену	30	-
Семестровий контроль	Екзамен	
Змістовий модуль «Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»		
Рік навчання	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Самостійна робота	25	52
Семестровий контроль	15	-
Змістовий модуль «Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»		
Рік навчання	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Самостійна робота	25	52
Семестровий контроль	15	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування професійної компетентності майбутніх докторів філософії в галузі дошкільної освіти щодо використання методів психолого-педагогічного дослідження у науковій та професійній діяльності, використання світових досягнень педагогіки у науковій та професійній діяльності задля забезпечення інтеграції вітчизняної системи дошкільної освіти в освітній європейський простір.

Завдання:

- розширення знань здобувачів наукового ступеня доктора філософії в галузі дошкільної освіти про класичні та сучасні методи психолого-педагогічного дослідження;
- формування умінь з розробки програми експериментально-дослідної роботи дошкільного навчального закладу за визначеним напрямом;
- формування вмінь методично грамотно застосовувати методи психолого-педагогічного дослідження в науковій та професійній діяльності;
- аналіз результатів наукової діяльності на рефлексивній основі, самоаналіз своїх вчинків у різних її сферах;
- ознайомлення здобувачів наукового ступеня доктора філософії в галузі дошкільної освіти з методологічними орієнтирами здійснення порівняльних досліджень з урахуванням світових тенденцій і національних особливостей;
- формування уявлень аспірантів про інтеграційні процеси в галузі педагогічної освіти на Європейському континенті;
- зіставлення педагогічних ідей і практики дошкільного виховання та формування на цій основі теоретичних підходів універсального, прогностичного характеру.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Розвиток наукової галузі» відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності формується ***інтегральна компетентність:*** здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми дошкільної освіти, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності формуються ***фахові компетентності:***

СК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері дошкільної освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК 2. Здатність застосовувати у сфері дошкільної освіти сучасні методи та інструменти досліджень, цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення в науковій та освітній діяльності.

СК 3. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні

інноваційні проєкти в галузі дошкільної освіти та дотичні до неї міждисциплінарні проєкти.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті опрацювання змісту навчальної дисципліни «Розвиток наукової галузі» здобувач наукового ступеня має досягнути таких програмових результатів навчання:

ПРН 5. Здійснювати прогноз розвитку дошкільної освіти в Україні та за її межами на основі аналізу сучасного стану та трансформаційних змін.

ПРН 6. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

ПРН 7. Розробляти та досліджувати концептуальні моделі освітніх процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері дошкільної освіти й з дотичних міждисциплінарних напрямів.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна		Самостійна робота
		Лекції	Семінари	
Змістовий модуль «Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»				
Тема 1. Психолого-педагогічні дослідження в галузі дошкільної освіти. Рівні методології та компоненти методологічних рівнів.	5	2		3
Тема 2. Сучасні стратегії оновлення та розвитку дошкільної освіти. Етапи наукового дослідження.	6		2	4
Тема 3. Характеристика методологічних принципів наукового дослідження.	6	2		4
Тема 4. Методи наукового дослідження. Особливості застосування методів психолого-педагогічного дослідження в роботі з дітьми дошкільного віку.	7	2	2	3
Тема 5. Теоретичні методи наукового	5	2		3

дослідження.				
Тема 6. Емпіричні методи наукового дослідження.	6	2		4
Тема 7. Методологічна культура педагога.	6		2	4
Модульний контроль	4			
Семестровий контроль	15			
Разом за змістовий модуль «Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»	**60**	**10**	**6**	**25**
Змістовий модуль «Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»				
Тема 1. Особливості організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти різних типів в Україні та за кордоном	16	4	2	10
Тема 2. Науково-методичне забезпечення вітчизняної та зарубіжних систем дошкільної освіти	16	4	2	10
Тема 3. Актуальні проблеми вітчизняної та зарубіжної дошкільної педагогіки	20	2	2	5
Модульний контроль	4			
Семестровий контроль	15			
Разом за змістовий модуль «Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»	**60**	**10**	**6**	**25**
Усього	**120**	**20**	**12**	**50**

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна		Самостійна робота
		Лекції	Семінари	
Змістовий модуль «Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»				
Тема 1. Психолого-педагогічні дослідження в галузі дошкільної освіти. Рівні методології та компоненти методологічних рівнів.	6	2		4
Тема 2. Сучасні стратегії оновлення та розвитку дошкільної освіти. Етапи наукового дослідження.	8			8
Тема 3. Характеристика методологічних принципів наукового дослідження.	8		2	6
Тема 4. Методи наукового дослідження.	8	2		6

Особливості застосування методів психолого-педагогічного дослідження в роботі з дітьми дошкільного віку.				
Тема 5. Теоретичні методи наукового дослідження.	10			10
Тема 6. Емпіричні методи наукового дослідження.	12			12
Тема 7. Методологічна культура педагога.	8		2	6
Разом за змістовий модуль «Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»	**60**	**4**	**4**	**52**
Змістовий модуль «Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»				
Тема 1. Особливості організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти різних типів в Україні та за кордоном	20	2		18
Тема 2. Науково-методичне забезпечення вітчизняної та зарубіжних систем дошкільної освіти	20		2	18
Тема 3. Актуальні проблеми вітчизняної та зарубіжної дошкільної педагогіки	20	2	2	16
Разом за змістовий модуль «Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»	**60**	**4**	**4**	**52**
Усього	**120**	**8**	**8**	**104**

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
МЕТОДОЛОГІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тема 1. Психолого-педагогічні дослідження в галузі дошкільної освіти. Рівні методології та компоненти методологічних рівнів

Предмет і завдання курсу. Особливості процесу пізнання, використовуваних методології і методів оцінювання здобутих результатів у галузі дошкільної освіти. Методологічна основа як науковий фундамент, з позицій якого здійснюється пояснення основних педагогічних явищ і розкриваються їх закономірності. Рівні методології: I рівень – філософська методологія, II рівень – загальнонаукові принципи, форми й підходи, III рівень – конкретна наукова методологія, IV рівень – дисциплінарна методологія, V рівень – методологія міждисциплінарних досліджень.

Фундамент української дошкільної педагогіки: українська народна філософія, праці та ідеї українських філософів, наукові психолого-педагогічні дослідження в галузі дошкільної освіти, педагогічна практика (педагогічний досвід).

Компоненти методологічних рівнів: загальні закони філософії й теорії пізнання, закони логіки, закономірності психології й педагогіки, методи дослідження, вчення класиків педагогіки.

Ключові поняття теми: дошкільна освіта, психолого-педагогічне дослідження, методологія, рівні методології, компоненти методологічних рівнів.

Література основна: 1, 3 ,4, 5

Література додаткова: 2, 4

Тема 2. Сучасні стратегії оновлення та розвитку дошкільної освіти. Етапи наукового дослідження

Криза освіти – ознака перехідного етапу до оновлення суспільства і освіти.

Стан розбалансованості, порушення стабільності та розвитку освіти, утруднення фунціонування, складова кризи соціально-економічної структури суспільства. Стратегії оновлення: перехід від знання-центризму до людино-центризму (дитиноцентризму), стратегія навчання для життя, зміни в змісті освіти (культуроємність, підвищення ролі гуманітарного знання), рух від уніфікованих форм навчання до різноманітності, багатофункціональність освіти (освітня, виховна, розвивальна, культуротворчості, здоров’язбереження, соціального захисту педагогів та вихованців, соціальної стабілізації та стимулювання соціально-економічного розвитку суспільства).

Обумовленість тематики сучасних наукових досліджень в галузі дошкільної освіти стратегіями оновлення та розвитку системи освіти в Україні. Педагогічне дослідження як процес наукового визначення, вивчення та аналізу результатів актуальної педагогічної проблеми. Структурні елементи та етапи наукового дослідження.

Ключові поняття теми: дошкільна освіта, криза освіти, стратегії оновлення освіти, проблема, протиріччя, актуальна тематика досліджень, понятійний апарат, етапи наукового дослідження.

Література основна: 3, 4, 5

Література додаткова: 2, 3, 4

Тема 3. Характеристика методологічних принципів наукового дослідження

Методологія – найбільш загальна система організації принципів наукового дослідження, способів досягнення та побудови наукового знання. Принцип об'єктивності, сутнісного аналізу (рух від опису до пояснення), генетичний (розгляд на основі аналізу умов походження, подальшого розвитку, виявлення моментів зміни одного рівня іншим), принцип єдності логічного та історичного (вивчення історії, теорії та перспектив розвитку), концептуальної єдності (якщо дослідник не пропонує своєї концепції, то приєднується до існуючої), системності (вивчення в комплексі характеру взаємодії між елементами), цілісності (обережне виокремлення елементів, розгляд у взаємозв'язку з іншими), діяльнісного підходу (дослідження взаємодії дитини з навколишнім світом).

Ключові поняття теми: принципи дослідження, діти дошкільного віку, взаємозв'язок.

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 2, 4

Тема 4. Методи наукового дослідження. Особливості застосування методів психолого-педагогічного дослідження в роботі з дітьми дошкільного віку (2 год.)

Класифікація методів наукового дослідження: за метою дослідження: методи теоретичного пошуку, виявлення шляхів удосконалення практики; за джерелами одержання інформації: методи вивчення теоретичних джерел, аналізу реального педагогічного процесу; за способами обробки й аналізу даних дослідження: методи якісного аналізу, кількісної обробки матеріалу та ін.

Теоретичні методи дослідження: порівняльно-історичний аналіз, методи моделювання, методи причинно-наслідкового аналізу. Практичні методи дослідження: вивчення реального педагогічного процесу в природних умовах за допомогою спостереження, бесіди, анкетування, аналізу

документів освітнього процесу та результатів діяльності дітей; соціометрія, незалежні характеристики (педагогічний консиліум), тестування, вивчення педагогічного процесу в змінених умовах під час проведення експерименту.

Врахування вікових особливостей дітей дошкільного віку при застосуванні методів психолого-педагогічного дослідження: емоційність та категоричність у спілкуванні, ситуативність прояву психологічних особливостей, бурхлива уява, недостатній рівень розвитку здатності до самоспостереження, самоаналізу (тому методики, побудовані на основі вербального самозвіту піддослідного (наприклад, тести-питальники), мають низьку діагностичну спроможність щодо цієї вікової категорії).

Ключові поняття теми: методи наукового дослідження, класифікація методів, діти дошкільного віку, вікові особливості дітей, специфіка використання
методів.

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 2, 4

Тема 5. Теоретичні методи наукового дослідження

Теоретичні методи дослідження, їх призначення та специфіка застосування
при здійсненні дослідження в галузі дошкільної освіти. Вивчення наукової літератури: праць класиків з питань дитинознавства; загальних і спеціальних праць з педагогіки і психології; історико-педагогічних праць і документів; періодичних видань з дошкільної освіти та дитячої психології; художньої літератури про дітей, виховання, вихователів; довідкової педагогічної літератури, підручників і методичних посібників з дошкільної педагогіки і суміжних наук.

Методи роботи з науковою літературою: складання бібліографії – переліку джерел, відібраних для роботи з досліджуваної проблеми; реферування – стислий виклад основного змісту однієї чи кількох праць із загальної тематики; конспектування – ведення більш детальних записів, основу яких становить виділення головних ідей і положень публікації; анотування – короткий запис загального змісту книги чи статті; цитування – дослівний запис виражень, фактичних чи цифрових даних, що містяться в літературному джерелі. Правила оформлення списку літературних джерел.

Методи аналізу, синтезу, класифікації, типологізації, абстрагування, порівняння, узагальнення та ін. Математичні й статистичні методи в педагогіці. Взаємодоповнення методів дослідження.

Ключові поняття теми: дошкільна освіта, наукове дослідження, теоретичні методи, наукова література, бібліографія.

Література основна: 1, 2, 3, 4, 5

Література додаткова: 2, 4

Тема 6. Емпіричні методи наукового дослідження

Вимоги до емпіричних методів: валідність, надійність, діагностична сила (роздільна здатність), репрезентативність. Метод спостереження та педагогічного експерименту. Мета педагогічного спостереження: збір фактів, детальна фіксація їх суттєвих ознак. Безперервні і дискретні спостереження. Способи фіксації спостережуваних фактів. Врахування вікових особливостей дітей дошкільного віку при організації педагогічного спостереження. Об'єктивні та суб'єктивні фактори успішності педагогічного спостереження.

Педагогічний експеримент – найпоширеніший метод у галузі дошкільної педагогіки. Умови організації та основні етапи педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контрольний).

Опитувальні методи. Пробне і масове опитування дітей дошкільного віку. Робота з опитувальниками. Особливості використання методу бесіди в роботі з дітьми дошкільного віку. Інтерв'ю та анкетування.

Метод рейтингу. Метод експертних оцінок. Соціометрія. Метод «мозкового штурму», метод колективного блокнота і контрольних запитань, метод асоціацій та аналогій.

Ключові поняття теми: дошкільна освіта, наукове дослідження, емпіричні методи дослідження.

Література основна: 1, 2, 3, 4, 5

Література додаткова: 1, 2, 4, 5, 6

Тема 7. Методологічна культура та методологічна компетентність педагога

Методологічна культура – одна зі складових компетентностей сучасного

педагога, культура професійного мислення, заснована на методологічних знаннях, найважливішу частину яких складає рефлексія. Компоненти: методологічні знання, діалектичне мислення, педагогічна рефлексія, соціальна перцепція. Специфіка методологічної культури – суб'єктивність, авторське розуміння і тлумачення педагогічних явищ, можливість породження нових ідей у конкретних проблемних ситуаціях.

Методологічна компетентність як комплекс умінь з аналізу, синтезу, порівняння, абстрагування, узагальнення, конкретизації педагогічних феноменів, як професійні якості інтелекту: здатність до встановлення аналогій, фантазії, гнучкість і критичність мислення. Методологічна компетентність визначається набором знань, умінь. навичок, здібностей, необхідних педагогу для здійснення професійної діяльності: прогностичні, проективні, предметно-методичні, організаторські, педагогічної імпровізації, експертні. Виявляється через уміння застосовувати наявні знання для

встановлення педагогічно доцільних взаємин, придбання і перетворення знань дітьми і самим педагогом, а також для вироблення способів інноваційної діяльності.

Етичні засади організації психолого-педагогічних досліджень в дошкільних закладах освіти. Кодекс професійної етики та практики Американської психологічної асоціації (2002р.): рекомендації щодо ефективного планування дослідження; отримання згоди на участь у дослідженні; аналізу наслідків і мінімізації можливих ризиків; відповідальності щодо захисту особистої інформації та об'єктивного інформування піддослідних про цілі й можливі наслідки дослідження; подання вірогідної інформації про отримані результати; форми і шляхи оприлюднення результатів тощо. Етичний кодекс психолога в Україні.

Ключові поняття теми: методологічна культура, методологічна компетентність, дошкільні заклади освіти, психолого-педагогічне дослідження, професійне мислення.

Література основна: 1, 2, 4, 5

Література додаткова: 1, 2, 3, 5, 6

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ КОМПАРАТИВІСТСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Особливості організації освітнього процесу в закладах різних типів в Україні та за кордоном

Організаційні форми освітньої діяльності зарубіжних дошкільних закладів. Місце ігрової діяльності в освітньому просторі дошкільного закладу. Організація розвивального середовища. Особливості, зміст, форми і методи навчання дітей у різних типах дошкільних закладів. Організація навчально-пізнавальної діяльності. Діяльність дітей поза межами групи. Інклюзивна освіта у зарубіжних дошкільних закладах. Особливості освітньої діяльності поза межами дошкільних установ в різних країнах світу. Взаємодія дошкільних закладів з різними соціальними інститутами в Україні та за кордоном.

Основні поняття теми: освітня діяльність, організаційні форми освітньої діяльності, дошкільна освіта, заклади дошкільної освіти.

Література основна: 3, 4, 5, 6, 7

Література додаткова: 2, 3, 5, 7, 11

Тема 2. Науково-методичне забезпечення вітчизняної та зарубіжних систем дошкільної освіти

Трансформація цілей, завдань, змісту і методів зарубіжної і вітчизняної

дошкільної освіти. Зарубіжні концепції ХХ століття та їх вплив на розвиток сучасних систем дошкільної освіти в зарубіжних країнах і в Україні. Сучасні педагогічні концепції дошкільної освіти Нормативні та державні документи в галузі дошкільної освіти в Україні та за кордоном. Провідні принципи освітньої політики дошкільної освіти різних країн світу.

Основні поняття теми: стандарти дошкільної освіти, програми виховання дітей дошкільного віку, педагогічні концепції.

Література основна: 2, 4, 5, 7

Література додаткова: 2, 3, 5, 7, 11

Тема 3. Актуальні проблеми вітчизняної та зарубіжної дошкільної педагогіки

Піднесення та утвердження статусу дитинства як особливо значущого, неповторного періоду життя людини – визначальна тенденція на сучасному етапі розвитку міжнародного освітнього простору. Нове бачення ролі дошкільної освіти в системі безперервної освітньої парадигми, зміна підходів до організації педагогічного процесу в дошкільних закладах на основі особистісно орієнтованої освіти. Регулювання розвитку дошкільної освіти на загальнодержавному рівні. Співпраця дошкільних закладів з батьками та іншими соціальними інститутами. Виховання дітей в дусі миру. Екологічні програми для дошкільних установ. Свобода і самостійність у вихованні. Набуття дітьми «досвіду щастя» - як одне з провідних завдань зарубіжної педагогіки дитинства. Підготовка дитини до школи в окремих країнах та в Україні.

Основні поняття теми: освітня парадигма, проблеми зарубіжної педагогіки дитинства та вітчизняної дошкільної педагогіки.

Література основна: 1, 2, 3, 6

Література додаткова: 1, 3, 4, 6, 8, 9, 11

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	**Змістовий модуль «Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»**		**Змістовий модуль «Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»**	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5	5	5
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20
Модульний контроль	25	2	50	2	50
Максимальна кількість балів			108		108
Коефіцієнт		216:100 =2,16			

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	**Змістовий модуль «Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»**		**Змістовий модуль «Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»**	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	6	30
Максимальна кількість балів			54		54
Коефіцієнт		108:100 =1,08			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль 1
«Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»

№	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1	Виконання індивідуальних завдань: – підбірка основної літературу до теми власного наукового дослідження та створіння картотеки організованого читання за розділами: прочитати, підлягає опрацюванню, прочитано	12	12	Картотека
2	– сформулювати науковий апарат власного наукового дослідження, визначити та обґрунтувати методи для реалізації його мети	10	10	Доповідь
3	– обґрунтування методологічних принципів, визначених для власного наукового дослідження	6	6	Доповідь
4	– презентація та обговорення представленого обґрунтування теми наукового дослідження	4	4	Презентація
5	– аналіз фрагментів дисертаційних досліджень (авторефератів).	-	10	Доповідь
6	– етичні засади організації психолого-педагогічних досліджень в дошкільних закладах освіти.	-	10	Презентація

Змістовий модуль 2
«Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»

№	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1	Виконання індивідуальних завдань: – опрацювання джерельного матеріалу з компаративістської педагогіки	8	8	Звіт
2	– аналіз нормативних документів в	16	16	Презентація

	різних країнах світу;			
3	– опрацювання глосарію основних понять компаративістської педагогіки;	4	4	Словник
4	– підготовка до презентації результатів дослідження компаративних джерел за обраною темою дисертаційної роботи	4	4	Презентація
5	організація освітнього процесу в українських та зарубіжних закладах дошкільної освіти	-	10	Презентація
6	підбірка ефективних освітніх технологій у світлі сучасної філософії дитиноцентризму	-	10	Доповідь

6.3. Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

К-ть балів	Критерії оцінювання
5	завдання виконано якісно, самостійно та своєчасно; зміст завдання розкритий у повному обсязі, доцільно обрані інформаційні джерела, дібрана інформація систематизована й проаналізована; аспірант виявив ініціативність у пошуку додаткових джерел інформації та креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
4	завдання виконано самостійно та своєчасно; зміст завдання загалом розкритий, однак включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми; виявлення схильності до системно-наукового аналізу, прагнення до творчого використання набутих знань та умінь, але за наявності незначних помилок.
3	завдання виконано не своєчасно, має місце порушення логіки й структури викладу матеріалу; робота не містить авторської думки; можливі суттєві помилки у виконанні завдань, але аспірант спроможний усунути їх під керівництвом викладача.
0-2	завдання виконано поверхово, фрагментарно, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення; несвоєчасне та неякісне виконання завдань, вияв не самостійності у роботі.

6.4. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
23-25 балів	Аспірант виявив глибокі систематичні знання з теми, високий рівень знань термінологічного апарату дисципліни, допущені помилки є незначними
19-22	Аспірант виявляє знання з теми, високий рівень знань термінологічного апарату дисципліни,, допущені помилки не впливають на загальний результат відповіді
15-18	Аспірант загалом орієнтується у змісті дисципліни, не надає відповіді на всі питання, або допускає помилки.
10-14	Відсутні відповіді на деякі питання, відповіді на інші питання фрагментарні, поверхневі, не змістовні.
1-9	Аспірант не володіє змістом матеріалу / не орієнтується в зазначеному питанні

6.5. Критерії оцінювання семінарських занять

Критерії	Обґрунтування критеріїв	Бали
Рівень засвоєння теоретичного матеріалу	зміст відповідей обґрунтований, засвідчує високий рівень засвоєння матеріалу курсу	2
	зміст відповідей поверховий, або недостатньо обґрунтований	1
	зміст відповідей свідчить про низьке засвоєння аспірантом матеріалу дисципліни / або відповідь відсутня	0
Ґрунтовність засвоєння змісту заняття	зміст відповідей повний, обґрунтований, аргументований, наявні особисті коментарі й міркування магістранта	2
	зміст відповідей вирізняється фрагментарністю, недостатньою повнотою; аспірант на наводить власних оцінок, міркувань з питань заняття	1
	зміст відповідей не відповідає темі заняття або відповіді відсутні	0
Логіка викладу матеріалу	зміст відповідей вирізняється логічною послідовністю,	2

	структурованістю, наявні висновки та узагальнення	
	зміст відповідей недостатньо структурований, порушена логіка викладення матеріалу, висновки та узагальнення фрагментарні й не переконливі	1
	у змісті відповідей відсутні структурованість, логіка та послідовність, висновки та узагальнення відсутні	0
Самостійність	зміст відповідей свідчить про самостійність, креативність, авторські ідеї, власні пропозиції, проілюстровані прикладами з освітньої практики	2
	зміст відповідей не вирізняється високий рівнем самостійності, недостатність /або відсутність прикладів з освітньої практики	1
	зміст відповіді суто репродуктивний, власного бачення вирішення проблеми аспірант не демонструє	0
Презентація результатів	презентація опрацьованих питань заняття матеріалів вирізняється змістовністю, креативністю, доцільною візуалізацією, обґрунтуванням авторських думок і міркувань	2
	презентація опрацьованих навчальних матеріалів вирізняється репродуктивністю, фрагментарністю, відсутністю креативності, недостатньо коректною візуалізацією, авторські думки та міркування відсутні	1
	презентація опрацьованих питань заняття не змістовна, не відповідає вимогам до розробки презентації / або презентація відсутня	0
Присутність на семінарському занятті	присутність	1
	відсутність	0
Всього		11

6.6. Форми підсумкового контролю

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену з усіх змістових модулів дисципліни **«Розвиток наукової галузі».**

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Розкрити сутність методології психолого-педагогічних досліджень та її рівні.
2. Охарактеризувати сучасні стратегії оновлення та розвитку дошкільної освіти.
3. Проаналізувати структурні елементи та етапи наукового дослідження.
4. Схарактеризувати методологічні принципи наукового дослідження.
5. Розкрити теоретичні методи дослідження, їх призначення та специфіку застосування при здійсненні дослідження в галузі дошкільної освіти.
6. Проаналізувати методи роботи з науковою літературою.
7. Пояснити правила оформлення списку літературних джерел.
8. Охарактеризувати емпіричні методи психолого-педагогічних досліджень.
9. Розкрити сутність та зміст педагогічного спостереження.
10. Розкрити умови організації та основні етапи педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контрольний).
11. Порівняти особливості організації педагогічного експерименту в дошкільному закладі та родині.
12. Охарактеризувати математичні й статистичні методи в педагогіці.
13. Розкрити поняття методологічної культури і методологічної компетентності.
14. Пояснити етичні засади організації психолого-педагогічних досліджень в дошкільних закладах освіти.
15. Охарактеризувати основні положення Етичного кодексу українського вченого.
16. Визначити можливості збагачення вітчизняної системи дошкільної освіти ідеями зарубіжних освітніх технологій.
17. Охарактеризувати зарубіжні концепції дошкільної освіти ХХ ст. та їх вплив на розвиток сучасних систем дошкільної освіти.
18. Охарактеризувати сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти в Україні та за кордоном в контексті глобалізації міжнародного освітнього простору.
19. Обґрунтувати актуальність компаративних досліджень в контексті інтеграції вітчизняної системи освіти в європейський освітній простір.
20. Розкрити ідею «європейського виховання», притаманну інтеграційним процесам у галузі освіти європейських країн.
21. Визначити переваги й недоліки інтеграції дошкільної освіти у шкільну систему в різних країнах світу.
22. Порівняти особливості співпраці закладів дошкільної освіти з батьками вихованців в українській та зарубіжних системах дошкільної освіти.
23. Розкрити значення ігрової діяльності в освітньому просторі

вітчизняних і зарубіжних закладів дошкільної освіти.
24. Визначити особливості інклюзивної дошкільної освіти України та інших країн.
25. Порівняти актуальні проблеми вітчизняної дошкільної освіти та дошкільної освіти інших країн.
26. Порівняти особливості науково-методичного забезпечення дошкільної освіти в Україні та за кордоном.
27. Розкрити вимоги до особистості вихователя та його професійної діяльності в Україні та інших країнах.
28. Схарактеризувати організаційні форми освітньої діяльності вітчизняних та зарубіжних дошкільних закладів.
29. Розкрити особливості організації ігрової діяльності у вітчизняних та зарубіжних закладах дошкільної освіти.
30. Розкрити особливості взаємодії закладів дошкільної освіти з різними соціальними інституціями в Україні та за кордоном.

Критерії оцінювання відповіді в балах	Повнота викладу методологічних положень та стратегій розвитку дошкільної освіти	10
	Володіння науковою термінологією	10
	Уміння ілюструвати теоретичні положення прикладами з практики дошкільної освіти в Україні та за кордоном	10
	Логіка і грамотність презентації змісту відповіді	10

6.7. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	**90-100** балів	**Відмінно** – відмінний рівень знань, умінь, навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	**82-89** балів	**Дуже добре** – достатньо високий рівень знань, умінь, навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих, грубих помилок
C	**75-81** балів	**Добре** – в цілому добрий рівень знань, умінь, навичок з незначною кількістю помилок
D	**69-74** бали	**Задовільно** – посередній рівень знань, умінь, навичок із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	**60-68** балів	**Достатньо** – мінімально можливий допустимий рівень знань, умінь, навичок
F, FX	**1-59** балів	**Незадовільно**– досить низький рівень знань, умінь, навичок, що вимагає повторного вивчення освітнього компоненту

7. Навчально-методична карта навчальної дисципліни «Розвиток наукової галузі»

Разом: **120 год**., лекції – 20 год., семінарські заняття – 12 год., самостійна робота – 50 год.,
МКР – 8 год., сем. контр. - 30 год., екзамен

Модулі	**Змістовний модуль І.**					**Змістовний модуль ІІ.**		
Назва модуля	**«Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»**					**«Сучасні проблеми дошкільної освіти у контексті компаративістських досліджень»**		
К-сть балів	108 б.					108 б.		
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Психолого-педагогічні дослідження в галузі дошкільної освіти. Рівні методології та компоненти методологічних рівнів. 1 б.	Характеристика методологічних принципів наукового дослідження. 1 б.	Методи наукового дослідження. Особливості застосування методів психолого-педагогічного дослідження в роботі з дітьми дошкільного віку. 1 б.	Теоретичні методи наукового дослідження. 1 б.	Емпіричні методи наукового дослідження. 1 б.	Особливості організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти різних типів в Україні та за кордоном 2 б.	Науково-методичне забезпечення вітчизняної та зарубіжних систем дошкільної освіти. 2 б.	Актуальні проблеми вітчизняної та зарубіжної дошкільної педагогіки 1 б.
Теми семінарських занять	Педагогічне дослідження як процес наукового визначення, вивчення та аналізу результатів вирішення педагогічної проблеми 11 б.		Специфіка застосування методів психолого-педагогічного дослідження в системі дошкільної освіти 11 б.		Етичні засади організації психолого-педагогічних досліджень в дошкільних закладах освіти 11 б.	Організація освітнього процесу в українських та зарубіжних закладах дошкільної освіти 11 б.	Законодавче забезпечення функціонування дошкільної освіти в Україні та за кордоном 11 б.	Сучасні домінуючі педагогічні теорії в дошкільній освіті зарубіжних країн 11 б.
Самостійна робота	20 б.					20 б. .		
МКР	25 б.		25 б.			5 б	25 б.	
Підсум. контр.	екзамен							

Загальна кількість балів - 216 бал К = 216: 60 = 3,6

7. Рекомендовані джерела

Змістовий модуль 1
«Методологія психолого-педагогічних досліджень у галузі дошкільної освіти»

Основні:

1. Башкір О.І. Методологія науковопедагогічного дослідження та презентація його результатів : навч.-метод. посіб. [для здобувачів освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії»] / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ. 2020. 93 с.
2. Інноваційність розвитку вищої педагогічної освіти: від теорії до практики: колективна монографія / за заг. ред. Л.Л. Хоружої. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 232 с.
3. Ліпич Л.Г. Методологія та організація наукових досліджень (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування) :навч. посіб. та ін. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 220 с.
4. Медвідь В.Ю., Данько Ю.І., Коблянська І.І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
5. Староста В.І. Методологія наукових досліджень : навчально-методичний посібник: для самостійної роботи здобувачів освіти. Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет». 2-ге вид., випр. і доп. Ужгород: ДВНЗ УжНУ, 2023. 72 с.

Додаткові:

1. Буйницька О., Смірнова В. Технології штучного інтелекту в дослідницькій діяльності: огляд та застосування. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Благодійний фонд ім. А. Макаренка. 2024. Вип. 4. С. 31-46.
2. Мальська М.П. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / М.П. Мальська, Н.М. Паньків. ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 224 с.
3. Паламар С., Науменко М. Підготовка майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в контексті сучасних освітніх парадигм. *Освітологічний дискурс: наукове електронне видання.* Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2020, № 2. С. 105-120.
4. Руденко Н. Статистичний інструментарій в педагогічних дослідженнях. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка: збірник наук. праць.* Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. 2024. № 42(2) С. 59-67.
5. Хоружа. Л. Наукова етика й доброчесність в обіймах штучного інтелекту. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2025 (43 (1). С. 6-12.
6. Michael McCarthy, Dorit Maor, Andrew McConney, Cathy Cavanaugh. Digital transformation in education: Critical components for leaders of

system change. Social Sciences & Humanities Open. Volume 8, Issue 1, 2023, 100479 URL: https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2023.100479 (дата звернення: 25.08.2026).

Змістовий модуль 2
«Сучасні проблеми дошкільної освіти
у контексті компаративістських досліджень»

Основні:

1. Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти - Actual Problems of Preschool and Special Education. Рівненський державний гуманітарний університет. Рівне: Видавець О. Зень. 2021. 191 с.

2. Воронов В.А. та ін. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б. 2020. 44 с.

3. Гавриш Н.В. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / Н.В. Гавриш, В. Рагозіна, С.А. Васильєва - Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 226 с.

4. Закон України «Про дошкільну освіту». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 49, ст.259.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text (дата звернення: 24.08.2026).

5. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років. Наук. кер. проєкту О.П.Турунцев; авт. кол.: Г.В. Бєлєнька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна [та ін.]; наук. ред.: О.А. Половіна, І.В. Кондратець Мін. осв. і науки України, Київ. столич. ун-т ім. Б.Грінченка, 2025. 428с.

6. Ключкович Т., Козубовська І. Зарубіжний досвід дошкільного виховання: методичні рекомендації. Ужгород: ДВНЗ «Ужгородський національний університет».2022. 31 с.

7. Методичні рекомендації до програми «Дитина». Авт. кол.: Г.В. Бєлєнька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна [та ін.]; наук. ред.: О.А. Половіна, І.В. Кондратець; Київ. столич. ун-т ім. Б. Грінченка, 2025. 556 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/55042 (дата звернення: 24.08.2026).

Додаткові:

1. Бєлєнька Г. Підготовка вихователів дітей дошкільного віку: вектор євроінтеграції. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка: збірник наук. праць. 2021. № 35. С.30-35.

2. Гончарук М. Розвиток дошкільної освіти у Федеративній Республіці Німеччина: актуальність дослідження для України. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2024. Вип. 4. С. 106-112.

3. Гончарук М. Система забезпечення якості дошкільної освіти: порівняння педагогічних практик в Україні та Німеччині. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2025. Вип. 4 (85). С.209-220.

4. Косенчук О.Г. Світові тенденції та напрями розвитку дошкільної освіти. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2021. Випуск 31. С. 43-56.

5. Мацола К. Тенденції розвитку фізичного виховання дітей дошкільного віку в Європейських країнах. Спортивний вісник Придніпров'я. 2023. № 3. С. 47-52.

6. Novikov V. M. Priorytety yakisnogo rozvytku doshkilnoyi osvity [Priorities for the Quality Development of Preschool Education]. Demohrafiia ta sotsialna ekonomika - Demography and Social Economy. 2022.№ 1 (47). P.142-160.

7. Паламар С., Науменко М. Підготовка майбутніх вихователів дітей дошкільного віку в контексті сучасних освітніх парадигм. *Освітологічний дискурс : наукове електронне видання*. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2020. № 2. С. 105-120.

8. Скорик Г.Ю. Гігієнічні аспекти організації систем дошкільної освіти у зарубіжних країнах: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і здоров'я» (Суми, 24-25 травня 2022 р. Суми. Т.1 (6) С. 90-93.

9. Тишковець Т.А., Тимошко Г.М. Шляхи управління закладами дошкільної освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід. Позиціонування закладу освіти засобами новітніх технологій менеджменту: матеріали Всеукраїнського науково-методологічного семінару 29 жовтня 2021 р. Київ – Бориспіль: ДЗВО «Університет менеджменту освіти». 2021. С. 208-211.

10. Хоружа Л.Л. Актуальність сучасних наукових розвідок у педагогіці: україно-польський дискурс. *Освітологічний дискурс: наукове електронне видання.* Київ. Ун-т ім. Б. Грінченка. 2024. № 1 (44). С. 100-111. URL: https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/1108/886 (дата звернення: 24.06.2026).

11. Bundesprogramm «Sprach-Kitas: Weil Sprache der Schlüssel zur Welt ist». Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend. 2023. URL: https://sprach-kitas.fruehe-chancen.de/(дата звернення: 24.06.2026).